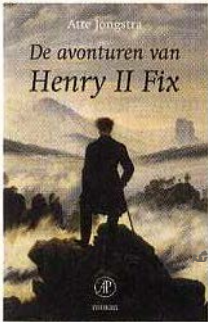

VN 24-2-2007

Encyclopedist te Zwolle

Atte Jongstra
De avonturen
van Henry II Fix
De Arbeiderspers
384 pagina's
€ 22,95

Op de titelpagina staat dat het om een roman gaat, in interviews claimt Atte Jongstra een biografie te hebben geschreven van Henry II Fix. In werkelijkheid bestaat *De avonturen van Henry II Fix* uit een raamver telling. Jongstra gaat in 2004 een uitsmijter eten met zijn dichtersvriend en alter ego Arno Breekveld. Lopend 'naar de plaats waar men eieren met spek het beste eet' passeren de twee een veilinghuis. Hun aandacht wordt getrokken door een opgezette kameel voor de deur. Daar willen de dichters meer van weten en ze komen terecht in de kijkzaal van het veilinghuis waar ze drie kisten vol documenten en rariteiten van Henry Fix aantreffen. Breekveld doet een schriftelijk bod, maar Jongstra is hem te slim af door tien minuten later terug te gaan naar het veilinghuis en zich uit te geven voor Breekveld, die zijn schriftelijk bod terugvraagt om wat hogere te bieden. De kisten gaan naar Jongstra en hij vindt daarin een dagboek van Henry Fix, dat hij 'met noten, naar waarheid' aan ons presenteert. Wat voor waarheid mag dat zijn? Fix is de tweede (II) helft van een eenige tweeling uit Zwolle. Hij heeft zijn leven lang niets zichtbaars gepresteerd, maar hij is een homo universalis bij gebrek aan kritiek. Je kunt het zo gek niet bedenken of hij heeft erover geschreven. Zijn leven heeft hij vastgelegd in het nooit uitgegeven *Avonturen*. Na de dood van zijn vader krijgt Henry de zeggenschap over diens bizarre rariteitenkabinet. Vreemde wezens, opgezet of op sterk water, gekke machines en wereldomspannende theorieën vormen het hart van deze verzameling. Een doodgeboren en geprepareerde foetus, die geen twee benen, maar een soort meerminnenstaart bezit, is het

pronkstuk uit deze curiositeitsverzameling. Henry is geboren met een horrelvoeten was dus in zekere zin ook een aanwinst voor de verzameling.

De avonturen van Henry II Fix laten zich niet navertellen, behalve op de wijze van Fix zelf, als autobiografie. Dat is een slimme kunstgreep van Jongstra. Het geeft hem de ruimte om zijn rederijkerstalent breed te etaleren. Het is immers Fix die hier aan het woord is. Deze autodidact weet ongelofelijk veel van zijn tijd, maar blijft een wereldvreemde gek. Zo blijkt ook uit de eeuwigdurende romance met de weduwe Wilders. Tijdens een wandeling ziet hij haar voor het eerst. Haar glimlach brengt hem het hoofd op hol. Nog dezelfde dag hakt hij met hameren beitel een code open in haar straat. Zij herkent de boodschap en er ontstaat een correspondentie (niet via de muur natuurlijk) die tot een huwelijksbelofte leidt. Henry II aarzelt en zal blijven aarzelen, zelfs nadat de weduwe hem wijst op de dubbele belasting voor ongehuwden die zij samen betalen. Zijn terughoudendheid heeft een biografische achtergrond. Het vlezige dijenwerk van een dienstbode heeft Henry al op jonge leeftijd schuw gemaakt voor de andere sekse. Henry leest dan wel verhandelingen over de kunst van het omhelzen en het omhelsd worden. Maar als de weduwe Wilders hem na jarenlang corresponderen voor het eerst bezoeken 'boter bij de vis' wil, bekent Henry dat het wat hem betreft te laat is, zijn leven is hoegenaamd voorbij. Een andere verhaallijn is de vete met plaatsgenoot Rhijnvis Feith, de Zwolse bard die in tegenstelling tot Fix wél succes met zijn gedichten had, en wat misschien nog erger was, ooit Fix' gedicht

op een knotwilg neerbuigend becommentarieerd heeft. Fix schrijft een pamflet onder de titel *Fix versus Feith*, maar ook dat krijgt hij niet gepubliceerd. Jaren later krijgt hij een uitnodiging van Feith om te duelleren. Het blijkt een misverstand. Het duel wordt afgeblazen en Feith sterft twee dagen later aan een verkoudheid. Henry II Fix beschreef de wereld als een ware encyclopedist. Dat is allemaal in lemma's in *Avonturen* terechtgekomen. Neem de theorie over de haas. 'De richting waarin de oren van een haas staan, zegt ons op het eerste gezicht veel over zeden en gewoonten van het dier. Dat de oren van de haas naar achteren wijzen, vertelt ons dat dit arme dier bestemd is te worden vervolgd.'

Fix sterft in zijn zelfopgetrokken wereld, de scheiding met het volle leven zijn de stapels folianten, een landkaart van de wereld met als middelpunt Zwolle en de verzameling van zijn vader. De biograaf zoekt naar het thema in een leven. Jongstra lijkt zich te spiegelen aan Julian Barnes, die in zijn experimentele biografie van Gustave Flaubert het genre biografie vergeleek met de definitie die een lexicograaf ooit gaf van een visnet: een verzameling gaten bijeengehouden met draad. Met andere woorden: uit het niets valt nog heel wat te halen. Jongstra laat Fix filosoferen over de verhouding tussen het kleine en het grote. Over de vraag wat één mensenleven zegt over de soort als geheel: 'Het mensenexemplaar Henry II Fix, zeg ik in alle bescheidenheid, vormt naar zijn diepste inzichten een brandpunt van de hele menselijke beschaving.' Zo heeft Jongstra, hij is natuurlijk de auteur van de *Avonturen*, een vermakelijke biografie geschreven die alle andere overbodig maakt.

UN 3-3-2007
HOMO UNIVERSALIS In zijn

bespreking van de *Avonturen van Henry II Fix* (VN 24-02-2007) schrijft Hans Renders dat ik claim een *Fix-biografie* te hebben geschreven. Dat heb ik nooit gezegd. Het gaat hierom de *autobiografie* van de Zwolse *homo universalis* Henry II Fix (1774-1844). Verder overweegt Renders dat *Flaubert's Parrot* (1984) van Julian Barnes inspiratie zou hebben geboden bij deze autobiografie. Henry II Fix was een visionair, maar een Flaubert-papegaai heeft hij nimmer voorbij kunnen zien komen. Fix heeft zich helemaal zonder Barnes ontwikkeld tot experimenteel brandpunt van de hele menselijke beschaving.

Atte Jongstra,
Amsterdam